

doc. Ing. Jarmila Horváthová, CSc.
Katedra financií, účtovníctva a matematických metód
Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu
Prešovská univerzita v Prešove
Konštantínova 16, 080 01 Prešov

POSUDOK OPONENTKY PRE HABILITAČNÉ KONANIE

Na základe menovania za oponentku pre habilitačné konanie PhDr. Petry Vašaničovej, PhD. vedeckou radou Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovskej univerzity v Prešove zo dňa 15.12.2021, predsedom vedeckej rady Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovskej univerzity v Prešove, prof. Ing. Róbertom Štefkom, Ph.D., predkladám posudok k habilitačnej práci a predloženým materiálom PhDr. Petry Vašaničovej, PhD.

Názov habilitačnej práce: KONKURENCIESCHOPNOSŤ CESTOVNÉHO RUCHU S DÔRAZOM NA DESTINAČNÝ MANAŽMENT KRAJÍN

Autor: PhDr. Petra Vašaničová, PhD.

Aktuálnosť zvolenej témy

Habilitantka, sa vo svojej habilitačnej práci (HP) venuje analýze konkurencieschopnosti cestovného ruchu (CR) a prioritne analýze dispozícií krajín Európskej únie (EÚ), prírodnými a kultúrnymi zdrojmi a ich využitiu v oblasti tvorby spoločných politík destinačného manažmentu. V HP demonštruje aplikáciu viacerých pokročilých metód pri zisťovaní konkurencieschopnosti CR krajín sveta a najmä EÚ. Je možné súhlasiť s vyjadrením autorky, že veľa výskumníkov a tvorcov politík v oblasti cestovného ruchu a jeho výkonnosti sa snaží pochopiť a identifikovať hnacie sily výkonnosti tohto odvetia, a to v čase, ako aj naprieč krajinami. Cestovný ruch je jedným z hospodárskych odvetví, ktoré boli pandémiou COVID-19 zasiahnuté najviac. V tomto odvetví došlo k rýchlemu poklesu dopytu a nárastu nezamestnanosti. Pre ekonomiky, ktoré sú vo veľkej miere závislé od cestovného ruchu, má táto situácia devastačné následky. Z uvedených dôvodov je predložená habilitačná práca vysoko aktuálna. V súlade s tým, je rovnako veľmi dôležité meranie konkurencieschopnosti cestovného ruchu krajín, a to v záujme jej zlepšenia ako celku, ako aj zlepšenia konkurencieschopnosti jednotlivých destinácií CR. Pre rast konkurencieschopnosti CR, a v súlade s tým aj výkonnosti jednotlivých destinácií cestovného ruchu, by vytvorenie spoločnej politiky v rámci destinačného manažmentu bolo významným prínosom.

Štruktúra práce a zvolené metódy spracovania

Habilitačná práca (HP) obsahuje 127 strán, pričom 77 strán je venovaných samotnému textu a 26 strán prílohám, zvyšok HP tvorí zoznam literatúry a ostatné náležitosti HP. Okrem úvodu a záveru je HP rozčlenená do piatich hlavných kapitol, ktoré sú ďalej logicky štruktúrované. HP je napísaná prehľadne s logickou nadväznosťou. Práca obsahuje hlavný cieľ, 3 parciálne ciele, 8 výskumných otázok a z nich vyplývajúce hypotézy, ktoré sú uvedené v tretej kapitole. Zvolený cieľ habilitačnej práce je vhodné

naformulovaný a považujem ho za splnený. Parciálne ciele považujem za primerane naformulované a splnené. Autorka práce sa zamerala na aplikáciu vhodných metód pre naplnenie hlavného cieľa, ako aj parciálnych cieľov. Veľmi vhodne bola zvolená metóda multidimenzionálneho škálovania (MDS), ktorá umožňuje nájsť podobnosti medzi objektmi, a tým vytvárať predpoklady pre spoločné politiky v rámci destinačného manažmentu. Rovnako prínosná je aplikácia zhukovej analýzy, ktorá umožnila zachytenie navonok heterogénnych a dovnútra homogénnych skupín krajín EÚ. Na základe jej výsledkov je možné vyvodiť závery vo vzťahu k destinačnému manažmentu. Habilitantka okrem toho vytvorila 5 regresných modelov, v rámci ktorých skúmala súvislosti medzi návštevnosťou krajiny – počtom zahraničných návštevníkov, ekonomickými ukazovateľmi CR (HDP CR, PMCR), prírodnými a kultúrnymi zdrojmi a konkurencieschopnosťou CR.

V teoretickej časti práce sa autorka venovala vymedzeniu konkurencieschopnosti na rôznych úrovniach sledovania, indexu konkurencieschopnosti, vymedzeniu prírodných a kultúrnych zdrojov ako významných indikátorov aktivity destinácií CR. Keďže sa autorka v ďalších častiach HP venuje aj problematike výkonnosti, z môjho pohľadu mohla v rámci teoretickej časti práce viac pozornosti venovať jej teoretickému vymedzeniu. Autorka výkonnosť CR spomína aj v rámci hlavného cieľa HP, v ktorom si stanovila za cieľ identifikovať vplyv konkurencieschopnosti na výkonnosť CR. Rovnako bolo vhodné viac pozornosti venovať popisu ekonomických ukazovateľov, ktoré sú v práci aplikované, napr. HDP CR a ďalších ekonomických kategórií. V súlade s tým, v kapitole 3, mohla byť uvedená analýza vývoja týchto ekonomických ukazovateľov v čase. Vo vzťahu k stanovenému cieľu rezonuje otázka: „Determinuje konkurencieschopnosť výkonnosť alebo výkonnosť determinuje konkurencieschopnosť.“

Prínos pre ďalší rozvoj vedy

Habilitantka zhromaždila množstvo zaujímavých poznatkov z oblasti konkurencieschopnosti CR, a to na národnej, odvetvovej a podnikovej úrovni. Rovnako teoreticky rozpracovala problematiku indexu konkurencieschopnosti CR a najmä problematiku prírodných a kultúrnych zdrojov, ako indikátorov konkurencieschopnosti CR. Preštudovala veľké množstvo relevantnej domácej a zahraničnej literatúry (v zozname použitej literatúry uvádza až 120 bibliografických zdrojov). Habilitačná práca je obohatením danej predmetnej oblasti, ktoré predovšetkým spočíva v návrhu nového indexu konkurencieschopnosti CR, rovnako v potvrdení významnosti prírodných a kultúrnych zdrojov pri zvyšovaní konkurencieschopnosti CR. Svojou originalitou je práca významným obohatením pre oblasť CR. Habilitantka spracovanou habilitačnou prácou preukázala schopnosť tvorivo myslieť, orientovať sa v získaných znalostiach a využívať tieto zhromaždené znalosti v oblasti spracovania problematiky konkurencieschopnosti, indikátorov konkurencieschopnosti, ako aj v oblasti prepojenia ekonomických indikátorov a konkurencieschopnosti CR. Je potrebné rovnako vyzdvihnúť aplikáciu vybraných pokročilých metód pri naplňaní cieľov práce. Hlavným teoretickým prínosom habilitačnej práce je spracovanie významnej rešerše z oblasti konkurencieschopnosti a indexu konkurencieschopnosti CR. Za praktický prínos práce je možné považovať vytvorenie nového indexu TTCI, poukázanie na významnosť prírodných a kultúrnych zdrojov ako indikátorov výkonnosti. Výsledky tejto práce môžu byť nápomocné pri tvorbe stratégií v oblasti politiky CR a špecificky pri vytváraní spoločných politik v oblasti destinačného manažmentu.

Formálna úprava a jazyková úroveň HP

Po formálnej stránke práca celkovo spĺňa požiadavky kladené na tento typ práce. Svojím rozsahom podľa Smernice o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní neprekračuje stanovený rozsah. Štylisticky je HP na zodpovedajúcej úrovni, avšak v texte sa vyskytuje niekoľko menších formálnych a štylistických nepresností. Po obsahovej stránke je habilitačná práca písaná na vedeckej úrovni. Trošku nejasne je habilitantkou popísaný spôsob získania údajov výskumnej vzorky, ktorá pozostáva zo 127 krajín. Ide konkrétne o odpovede respondentov na dotazník, pričom nie je jasné ako tieto údaje habilitantka získala, resp. odkiaľ. Spracovanie 5 regresných modelov hodnotím vysoko pozitívne, pretože ich výsledky sú

významné. Avšak, z môjho pohľadu, nezainteresovaný čitateľ v tejto časti stráca prehľad. Je to spôsobené použitými skratkami v modeloch. Výsledky sú veľmi zaujímavé a prínosné, ale bolo by možno vhodné vložiť skratky použitých premenných v modeloch priamo k jednotlivým modelom, v podobe legendy. Tak by čitateľ nemusel opakovane vyhľadávať jednotlivé skratky v predchádzajúcom texte alebo v zozname skratiek.

Protokol o kontrole originality

Kontrola originality preukázala primeranú zhodu s inými zdrojmi a predstavuje 6,77%.

Vyjadrenie sa k predloženým materiálom habilitantky

Na základe predložených podkladov pre habilitačné konanie konštatujem, že PhDr. Petra Vašaničová, PhD. plní všetky fakultatívne kritériá v oblasti pedagogickej, publikačnej i vedecko-výskumnej činnosti podľa Smernice k habilitačnému konaniu na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu PU v Prešove. PhDr. Petra Vašaničová, PhD. pôsobí na akademickej pôde Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu od roku 2018 ako vysokoškolský pedagóg. Vede prednášky a semináre z predmetov Štatistika, Aplikovaná štatistika a Informatika. Viedla aj semináre z predmetu Úvod do výpočtovej techniky a informatiky a počas doktorandského štúdia aj semináre z Matematiky. Vede a recenzuje záverečné práce na prvom a druhom stupni štúdia. Celkový počet výstupov jej tvorivej činnosti je 96. Je spoluautorkou 2 monografií, 2 vysokoškolských učebníc, 2 skrípt, vyše 50 príspevkov v domácich a zahraničných časopisoch (15 zahraničných a 37 domácich) a v zborníkoch z domácich a zahraničných konferencií (spolu 36). Je potrebné vyzdvihnúť 6 publikácií, ktoré sú evidované v kategórii ADC, a to vedecké práce zahraničné karentované a 1 publikáciu v kategórii ADD. Počet vedeckých publikácií v kategórii ADM – vedecké práce zahraničné evidované vo WOS alebo SCOPUS – 8. Celkový počet publikačných výstupov evidovaných v databázach WOS a Scopus má habilitantka 30. Na predmetné publikácie bolo doposiaľ zaznamenaných celkovo 128 ohlasov, z toho 67 ohlasov v databáze WoS a Scopus. Vedecká a publikačná činnosť habilitantky sa zameriava na oblasť cestovného ruchu a rôzne finančné a matematické prepočty v rámci cestovného ruchu a jeho konkurencieschopnosti.

V rámci vedecko – výskumnej činnosti má habilitantka ukončených 9 vedeckých projektov. Z toho 2 projekty GAPS – Vedecká grantová agentúra pre doktorandov a mladých vedecko – pedagogických pracovníkov PU v PO a jeden projekt GAMA – FM PU v PO s názvom „Analýza zvolených ukazovateľov projektového manažmentu a manažmentu cestovného ruchu aplikáciou lineárnych a vybraných nelineárnych regresných modelov“. Na týchto 3 projektoch sa podieľala ako vedúca projektu. V pozícii zástupcu zodpovedného riešiteľa má ukončený projekt GAMA so zameraním na súčasné postavenie a vývoj cestovného ruchu s dôrazom na konkurencieschopnosť podnikov CR. Bola riešiteľkou 2 ukončených vedeckých projektov VEGA, 1 projektu KEGA, 1 projektu APVV a 1 zahraničného medzinárodného výskumného grantu. V súčasnosti je riešiteľkou projektu VEGA a zástupkyňou na 1 prebiehajúcom projekte VEGA.

Podľa tabuľky hodnotiacich kritérií plní, ba v niektorých bodoch prekračuje minimálne kritériá pre získanie titulu docent. Je teda reálny predpoklad ku konštatovaniu, že habilitantka má bohaté skúsenosti s pedagogickou, vedecko-výskumnou a publikačnou činnosťou vo svojej oblasti. Podľa predložených materiálov, prehľadu publikačnej činnosti, ktorý svedčí o odborných znalostiach habilitantky konštatujem, že habilitantka má odborné a vedecké predpoklady a potenciál pre ďalšie vedecko – pedagogické napredovanie. Zároveň konštatujem, že habilitačná práca spĺňa požadované atribúty, ktoré si tento druh práce vyžaduje.

Otázky k obhajobe

1. Je vhodné aplikovať iba názory turistov pri hodnotení konkurencieschopnosti vybraných destinácií? Alebo je vhodné aplikovať aj iné údaje, ktoré vyplývajú zo sekundárnych zdrojov?
2. Čo ovplyvňuje výkonnosť CR, prípadne hovoríte o destinačnom manažmente, aké sú pre neho vhodné kritériá výkonnosti?

3. V práci uvádzate, že v empirických štúdiách o konkurencieschopnosti CR sa použili rôzne metódy, a to najmä analýza obalu dát. Prečo ste neaplikovali práve túto metódu vo Vašej práci? Vedeli by ste si predstaviť jej aplikáciu?
4. Aký praktický význam má Vašou analýzou získané zistenie, že s aplikáciou nového TTCI niektoré krajiny zmenili svoje pozície v rebríčku konkurencieschopnosti?
5. Pri tvorbe nového TTCI neboli zahrnuté všetky ukazovatele z každého už existujúceho piliera. Čo si myslíte, ako by ich zahrnutie do TTCI ovplyvnilo Vaše výsledky?

Celkové zhodnotenie

*Predložená habilitačná práca **PhDr. Petry Vašaničovej, PhD.** splňa požiadavky kladené na tento typ práce, a preto odporúčam na základe výsledkov habilitačného konania menovať PhDr. Petru Vašaničovú, PhD. za „docentku“ v odbore 3.3.15 Manažment.*

V Prešove 10.01.2022

doc. Ing. Jarmila Horváthová, CSc.